

Open Review-proces - van Haalen ea Veerkracht bij kinderen met ingrijpende jeugdervaringen Jeugd in Ontwikkeling

Originele inzending

Table of Contents

<i>Open Review-proces - van Haalen ea Veerkracht bij kinderen met ingrijpende jeugdervaringen Jeugd in Ontwikkeling.....</i>	<i>1</i>
<i>Originele inzending.....</i>	<i>1</i>
<i>Mail met reactie op de inzending</i>	<i>2</i>
<i>Mail met reviews over eerste versie</i>	<i>2</i>
<i>Mail met reviews over tweede versie</i>	<i>6</i>

Mail met reactie op de inzending

Van: "Jochum Veenstra" <jeugdinatorontwikkeling@outlook.com>

Aan: "Ditte van Haalen" <dittevanhaalen@hotmail.com>

Onderwerp: Redacteursbeslissing

Geachte Ditte van Haalen,

Hartelijk dank voor het indienen van het manuscript voor het themanummer: Veerkracht bij kinderen met ingrijpende jeugdervaringen. We hebben het goed ontvangen en uitgezet voor review.

Als u vragen heeft, neem dan contact met mij op via jeugdinatorontwikkeling@outlook.com .

Met vriendelijke groet,

Jochum Veenstra

Mail met reviews over eerste versie

Van: "Jochum Veenstra" <jeugdinatorontwikkeling@outlook.com>

Aan: "Ditte van Haalen" <dittevanhaalen@hotmail.com>

Onderwerp: Redacteursbeslissing

Geachte Ditte van Haalen, Edith,

Uw artikel "Veerkracht bij kinderen met ingrijpende jeugdervaringen" voor ons themanummer is beoordeeld door twee leden van de redactie.

Beide beoordelaars concluderen dat het manuscript een relevant thema behandelt dat goed aansluit bij het doel van het themanummer. De beoordelaars doen wel enkele belangrijke aanbevelingen om het manuscript te versterken. Een eerste belangrijke vraag is om duidelijker te vermelden op welke basis de besproken literatuur werd geselecteerd. Hoewel we niet zoals bij een systematische review verwachten dat er een formele zoekstrategie wordt vermeld, is het wel belangrijk om te bespreken welke inhoudelijke criteria belangrijk waren om artikels op te nemen in jullie manuscript. Om een beeld te geven wat onze verwachting van een Stand van zaken-

artikel is, verwijzen we graag naar het gepubliceerde Stand van zaken-artikel 'Ingrediënten van Effectieve Ouderbegeleiding bij Gedragsproblemen van Jonge Kinderen' door Patty Leijten, zie: <https://jeugdinhontwikkeling.nl/article/view/11691>

Ten tweede wordt in jullie artikel verwezen naar interviews met professionelen. Er ontbreekt echter informatie over de methode van dit onderzoek met interviews en het is niet duidelijk hoe en in welke mate de bevindingen uit deze interviews ook meegenomen zijn in jullie manuscript. Hierover is meer transparantie en toelichting nodig. Ten derde is er in jullie manuscript een sterke focus op individuele bronnen van veerkracht. Gelieve ook meer contextuele bronnen van invloed aan bod te laten komen.

Zie de reviews hieronder voor verdere verduidelijking bij deze punten. We vragen om ook de andere suggesties van de beoordelaars ter harte te nemen. Omdat de beoordelaars een paar vrij fundamentele opmerkingen maakten, vragen we om een grote revisie van jullie manuscript.

We hopen van harte dat jullie bereid zijn om een herwerking voor te bereiden en terug in te zenden. Voeg bij uw nieuwe versie zowel een antwoordbrief als een versie van het manuscript mét track and trace (of arceringen).

Wilt u een nieuwe versie indienen dan kan dat door in te loggen op jeugdinhontwikkeling.nl, vervolgens ziet u een stappenplan waaruit duidelijk wordt hoe u een nieuwe versie kan uploaden.

De deadline voor de nieuwe versie is: 16 september 2025

Zou u de ontvangst van deze mail willen bevestigen door te mailen naar: jeugdinhontwikkeling@outlook.com

Met vriendelijke groeten,
Jochum Veenstra (redactiesecretaris)

Reviewer 1:

Aanbeveling: Revisies benodigd

Dit artikel bespreekt de stand van zaken met betrekking tot theorievorming en onderzoek naar veerkracht bij kinderen met ingrijpende jeugdervaringen. Het doet daarbij vooral beroep op het veerkracht-portfolio model van Grych et al. (2015) en recente updates daarvan. Het artikel geeft een goed overzicht van recente inzichten uit deze literatuur en ontsluit daarbij internationaal onderzoek voor een Nederlandstalig doelpubliek. De tekst is helder geschreven en heeft een logische structuur.

Het artikel past goed in het themanummer omtrent positieve psychologie, omdat duidelijk wordt gemaakt dat het versterken van veerkracht iets anders is dan het remediëren van problemen. Toch gaat ook veerkracht over hoe kinderen en jongeren omgaan met moeilijkheden en negatieve ervaringen. Er zijn naast veerkracht nog andere psychosociale sterktes die kunnen bijdragen aan welzijn, sociale ontwikkeling, en een betekenisvol leven – ook bij kinderen en jongeren met een problematische voorgeschiedenis. Ik denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van een duidelijke identiteit en het vermogen om proactief op zoek te gaan naar voedende ervaringen in het leven (ervaringen die bevredigend zijn voor psychologische basisnoden). Het lijkt me goed om ergens op het einde van het artikel te erkennen dat naast veerkracht ook andere psychosociale bronnen van welzijn en adaptatie kunnen aangeboord worden die niet noodzakelijk te maken hebben met tegenslag en die nog meer proactief zijn en behoren tot het domein van de positieve psychologie.

Op een aantal plaatsen in het artikel lijken de auteurs een vrij sterk relativistisch perspectief in te nemen tegenover de bronnen van veerkracht die ze bespreken. Het is uiteraard zo dat deze sterktes altijd moeten beschouwd worden in het licht van de aard en de ernst van de negatieve jeugdervaringen die kinderen hebben meegemaakt en van de context waarin ze zich bevinden. Maar de boodschap zou niet mogen zijn dat om het even welke strategie voor emotieregulatie of coping adaptief dan wel maladaptief kan zijn, afhankelijk van diverse contextuele factoren. Zeker naar het einde van het artikel toe (vb. p. 17) wordt de complexiteit van het fenomeen veerkracht zo sterk in de verf gezet dat het voor de lezers zou kunnen lijken alsof we nauwelijks iets weten over wat nu betere of minder goede vaardigheden en strategieën zijn. Binnen het domein van de emotieregulatie is bijvoorbeeld vrij goed aangetoond dat sommige vormen (suppressie of dysregulatie) beduidend minder adaptief zijn dan andere (zoals aanvaarding of integratie). Ook in het domein van coping weten we dat strategieën zoals probleemoplossend te werk gaan en sociale steun zoeken gemiddeld genomen adaptiever zijn dan andere strategieën zoals acting out of piekeren. Het is vooral binnen de brede categorie van adaptieve strategieën dat er enige flexibiliteit en maatwerk nodig zijn om te bepalen wat best is onder gegeven omstandigheden. Maar dat betekent niet dat alles altijd afhangt van een niet te overzien aantal contextuele factoren. Een sterk relativistisch standpunt kan ontmoedigend zijn voor lezers van het artikel omdat het kan lijken alsof de zaken zo complex zijn dat ze er nauwelijks werkbare handvatten voor de praktijk mogelijk zijn.

Het artikel is vrij conceptueel van aard en het kan helpen om hier en daar voorbeelden of illustraties toe te voegen. Dit geldt bijvoorbeeld op p. 7, bij de bespreking van hoe de beleving van externe hulpbronnen een rol kan spelen in veerkracht. In diezelfde paragraaf zouden meer concrete voorbeelden van omgevingsfactoren kunnen gegeven worden. Onderaan p. 8 worden op zeer gecondenseerde wijze enkele manieren besproken waarop hulpbronnen kunnen bijdragen aan veerkracht. Een voorbeeld bij elke manier zou helpen om dit inzichtelijker te maken.

De bespreking van zelfvertrouwen op p. 14 gaat vooral over het niveau van zelfwaarde. Naast hoog zelfwaardegevoel is echter ook de veiligheid (authenticiteit en stabiliteit) van de zelfwaarde belangrijk. Jongeren kunnen een hoog maar tegelijk onveilig (contingent en fragiel) zelfwaardegevoel hebben, een combinatie die net risico op defensief interpersoonlijk gedrag en mentale gezondheidsproblemen kan verhogen.

Reviewer 2:

Aanbeveling: Revisies benodigd

Dit manuscript geeft een overzicht van individuele kindkenmerken en -vaardigheden die kunnen bijdragen aan veerkrachtig functioneren van kinderen die te maken hebben met stressvolle omstandigheden of ingrijpende jeugdervaringen. Hoewel het manuscript een belangrijk onderwerp behandelt, acht ik het niet geschikt voor publicatie in (het special issue van) *Jeugd in Ontwikkeling*. Hieronder benoem ik de belangrijkste redenen voor deze beoordeling.

Er ontbreken essentiële onderdelen. In het manuscript ontbreekt de **methode** van het huidige onderzoek. Hoe is de literatuur search uitgevoerd? Daarnaast wordt in de abstract geschreven over gesprekken met experts en ervaringsdeskundigen en benoemen auteurs dat zij wetenschappelijke en praktijkkennis samenbrengen. De gesprekken (interviews?) komen echter in het geheel niet terug in het manuscript. Bij wie zijn deze gesprekken precies uitgevoerd, is hiervoor een leidraad gebruikt? Welke inzichten uit deze gesprekken zijn in het manuscript opgenomen, en waar? Hoe zijn de gegevens uit deze gesprekken verwerkt in het manuscript? Ook ontbreekt de **discussie**. Het artikel bevat nu enkel een conclusie.

Het manuscript hanteert een eenzijdige visie op veerkracht. Hoewel de auteurs (terecht) beschrijven dat bronnen van veerkracht niet alleen in individuele kenmerken en vaardigheden gevonden worden, focussen in ze in hun overzicht van de literatuur wel enkel op individuele kindkenmerken en -vaardigheden. Bronnen van veerkracht in de directe en distale omgeving worden niet besproken. Deze eenzijdige focus is niet in lijn met de belangrijke actuele theorieën rondom veerkracht, welke de auteurs zelf ook benoemen (denk aan Ungar, Van Harmelen). Bovendien heeft dit ook implicaties voor beleid en praktijk: Als we niet willen dat beleid en interventies enkel richt op individuen (individuele kenmerken en vaardigheden) om veerkracht te bevorderen, dan moeten wij ons in ons onderzoek hier ook niet alleen op richten.

Het manuscript heeft nog een flinke verbeteringslag in taalgebruik en structuur nodig. De volgende zaken vallen met name op. (1) Het zou het verhaal veel scherper maken als de auteurs starten met het door hen gebruikte model van veerkracht (hoewel ik niet overtuigd ben dat dit het

'beste' model is dat tegenwoordig wordt gebruikt om bronnen van veerkracht te systematiseren). Deze kunnen ze vervolgens inbedden in bestaande literatuur door het bespreken van overeenkomsten en verschillen met andere theoretische perspectieven, zoals van Ungar, Masten, of Van Harmelen. Hierbij is het belangrijk dat de auteurs starten met het herziene veerkrachtportfoliomodel, niet het oorspronkelijke model. (2) De inleiding moet niet beginnen met het risicoperspectief, aangezien dit niet het perspectief is dat de auteurs innemen. (3) De bespreking van bestaande literatuur is behoorlijk lang en uitgebreid, kan korter / beknopter en meer to-the-point. Het moet ook veel meer geïntegreerd, op bepaalde plekken van het manuscript beschrijven auteurs (behoorlijk uitgebreid) individuele studies in plaats van een geïntegreerd overzicht te geven van bestaande literatuur. Overigens zit er ook flink wat herhaling in de inleiding, zo wordt het concept veerkracht meerdere keren gedefinieerd. Dit is niet nodig. (4) De auteurs zijn niet consistent in het benoemen van stressoren. Zij noemen deze afwisselend (o.a.) ingrijpende jeugdervaringen, omgaan met stressvolle situaties, opgroeien in onveiligheid, et cetera. Deze concepten worden inwisselbaar gebruikt, als synoniemen van elkaar, maar dit zijn ze niet. Meer consistentie en eenduidigheid in de stressvolle omstandigheden maakt het verhaal ook duidelijker.

Mail met reviews over tweede versie

Van: "Jochum Veenstra" <jeugdinhontwikkeling@outlook.com>

Aan: "Ditte van Haalen" <dittevanhaalen@hotmail.com>

Onderwerp: Redacteursbeslissing

Geachte Ditte van Haalen en co-auteurs,

Uw artikel "Themanummer Veerkracht bij kinderen met ingrijpende jeugdervaringen" is opnieuw gereviewd door twee leden van de redactie.

Beiden hebben nog enkele vragen en komen daarom tot het oordeel dat er een revisie nodig is. De volledige reviews van de redactieleden kan hier onder lezen.

Notabene, bij het schrijven van de antwoordbrief op de reviews zou ik u willen vragen om met het volgende rekening te houden. Reviewer 2 heeft een kritiek opgenomen over de methode. Reviewer 2 schrijft: 'Methode. In de methode bespreken de auteurs nu de databases en exclusiecriteria. Andere belangrijke informatie ontbreekt echter: Welke zoektermen zijn gebruikt, welke aantallen artikelen zijn gevonden en gescreend, en hoe is dit selectieproces verlopen? Als de auteurs niet alle informatie hebben genoteerd (bijv. alle aantallen studies), dan zouden zij nog een globaal overzicht moeten geven voor de navolgbaarheid van deze studie.'

U mag op bovenstaande opmerking ingaan maar u hoeft deze niet te volgen in het aanpassen van het manuscript. Ik heb de opmerking zowel voorgelegd aan de hoofdredacteur als aan iemand uit

de thema-redactie. Beiden stellen: 'Dit is een stand van zaken artikel en geen systematische review.'

Zou u de andere opmerkingen willen nalopen en deze willen beantwoorden in de antwoordbrief.

Door het voorleggen van de opmerking en privé-zaken bij de reviewers heeft het proces langer geduurd dan gehoopt.

Zou u over twee weken een nieuwe versie kunnen uploaden. De deadline voor de nieuwe versie is: 25 nov.

Voeg bij u nieuwe versie zowel een antwoordbrief als een versie van het manuscript mét track and trace (of arceringen).

Onder deze mail kan u de reviews lezen. Wilt u een nieuwe versie indienen dan kan dat via jeuginontwikkeling.nl

Zou u de ontvangst van deze mail willen bevestigen door te mailen naar: jeuginontwikkeling@outlook.com

Mocht u de revisie niet binnen twee weken kunnen schrijven zou u dan contact met ons willen opnemen via: jeuginontwikkeling@outlook.com

Met vriendelijke groeten,
Jochum Veenstra (redactie-secretaris)

Reviewer 1:

Aanbeveling: Accepteer inzending

Deze herwerkte versie van het artikel heeft een meer rechttoe-rechtaan insteek dan de vorige versie. Het helpt dat de verwijzingen naar de gesprekken naar experts en ervaringsdeskundigen grotendeels werden verwijderd en dat de methode van de zoektocht in de literatuur explicieter werd gemaakt. De keuze om te focussen op interne bronnen van veerkracht werd beter verantwoord en het begrip veerkracht werd ook duidelijker afgebakend. Bedankt ook aan de auteurs om de recente toevoeging van het fysieke domein aan het veerkrachtportfoliomodel op te nemen in deze herwerkte versie. Ik geef hieronder nog een paar laatste kleine suggesties mee.

De toelichting over wat bedoeld wordt met ‘kinderen die opgroeien in onveiligheid’ (p. 3) zou ik niet in een voetnoot plaatsen, maar in de lopende tekst. Dit is immers de insteek van het hele artikel.

Op p. 15 blijft de bespreking vooral gaan over ‘veel zelfvertrouwen’ hebben. Onderzoek toont dat hoge zelfwaarde niet noodzakelijk een sterkte is (Baumeister et al., 1996; Psychological Review; Kernis, 2003; Psychological Inquiry). Een klassiek voorbeeld is narcisme, waarbij mensen een hoog maar wel breekbaar (contingent) gevoel van zelfwaarde hebben. Contingente zelfwaarde (d.i., een zelfwaardegevoel dat sterk afhangt van het behalen van interne of extern opgelegde standaarden) is een sterke voorspeller van mentale gezondheidsproblemen (vb. Wouters et al., 2013; Journal of Research in Personality). Gegeven dat mensen een hoog, maar tegelijk contingent zelfwaardegevoel kunnen hebben, kan de bespreking in het artikel beter gaan over veilig en authentiek zelfwaardegevoel eerder dan louter hoge zelfwaarde.

Op p. 5: De zin ‘Daarna volgde onder meer Sir Michael Rutter ...’ klinkt vreemd. Misschien eerder iets als: ‘Daarna volgde onderzoek van ...’.

Op p. 5: Masten (2001; 2018) moet Masten (2001, 2018) zijn.

Op p. 5: ‘De meeste wetenschappers zijn het er over eens ...’

p. 14: Zou de term interageren gebruiken in plaats van interacteren.

Reviewer 2:

Aanbeveling: Revisies benodigd

Dit manuscript geeft een overzicht van individuele kindkenmerken en -vaardigheden die kunnen bijdragen aan veerkrachtig functioneren van kinderen die te maken hebben met stressvolle omstandigheden of ingrijpende jeugdervaringen. Het onderwerp van het manuscript past goed bij het thema van het special issue van Jeugd in Ontwikkeling. De auteurs hebben een aantal belangrijke wijzigingen doorgebracht in het manuscript in reactie op suggesties van mijzelf en de andere reviewer. Hieronder bespreek ik puntsgewijs de belangrijkste feedback punten van het oorspronkelijke manuscript. Ik heb nog een aantal kleinere suggesties om de navolgbaarheid en leesbaarheid van het manuscript verder te versterken.

Focus op individuele bronnen van veerkracht. De auteurs beschrijven in hun reactiebrief (cover letter) en in de tekst waarom zij zich richten op individuele bronnen van veerkracht, en geven nu ook in de inleiding al aan dat ook contextuele bronnen van veerkracht belangrijk zijn. Dit is een belangrijke en voor mij voldoende toevoeging aan de tekst.

Methode. In de methode bespreken de auteurs nu de databases en exclusiecriteria. Andere belangrijke informatie ontbreekt echter: Welke zoektermen zijn gebruikt, welke aantallen artikelen zijn gevonden en gescreend, en hoe is dit selectieproces verlopen? Als de auteurs niet alle informatie hebben genoteerd (bijv. alle aantallen studies), dan zouden zij nog een globaal overzicht moeten geven voor de navolgbaarheid van deze studie.

De **discussie & conclusie** zijn uitgebreid, maar blijven wat beperkt. Een kritische reflectie op de huidige studie – welke limitaties heeft de huidige studie, hoe zou toekomstig onderzoek dit anders/beter kunnen doen - ontbreekt bijvoorbeeld. Ook bevat de discussie geen referenties naar de artikelen waarop de auteurs zich in de inleiding en resultatensectie hebben gebaseerd. Natuurlijk hoeven niet alle referenties te worden genoemd, maar enkele kern referenties (bijv. als het gaat over het dynamische karakter van veerkracht) moeten wel worden toegevoegd.

Structuur. De structuur van het manuscript, en met name de inleiding, is substantieel verbeterd doordat de auteurs (o.a.) het risicoperspectief hebben ingekort en de bespreking van verschillende theoretische kaders meer hebben geïntegreerd. De bespreking van bestaande literatuur over de verschillende bronnen van veerkracht blijft wat lang.

Schrijfwijze. De stressoren worden nog op verschillende manieren benoemd maar door het toevoegen van duidelijke operationalisering in de inleiding, is de inconsistentie hierin niet langer verwarrend/storend. De operationalisatie hiervan staat nu in een voetnoot, ik zou deze aan lopende tekst toevoegen, dit is een belangrijk onderdeel van het manuscript.

Nieuw toegevoegde tekst op p. 8 is wat stellig. Het is bijvoorbeeld niet per definitie zo dat het omgaan met kleine stressoren ertoe leidt dat kinderen ook beter met grote tegenslag kunnen omgaan. Dergelijke opmerkingen zouden wat voorzichtiger gebracht moeten worden, bijv: Het meemaken van kleinere stressoren kan ertoe leiden dat kinderen ook beter kunnen omgaan met grotere tegenslagen.